

הסיפור המושלם

כתב: אלדד אילוני

אייר: יניב שמעוני

הוצאת כנרת 2009

על הספר

לפנינו סיפור בתוך סיפור. בסיפור המסגרת האב מפנק את יובל בנו בארוחה ובסיפור. למרות שהאב ניסה לצאת ידי חובה בנוסחה קצרה של מעשיית עם, בנו אינו מניח לו להתחמק מפרטים, ובאמצעות שאלותיו גורם לסיפור להתרחב. הסיפור שהאב מספר עוסק בנסיך ובנסיכה, שבכוח רצונם העז, למרות הרבה מכשולים, נישאו זה לזה וחיו באושר. הקוראים עדים לתהליך יצירת הסיפור על ידי המחבר ובנו, וגם האם מצטרפת בשקט לקהל המגיבים. זהו תהליך שיש בו הרבה הומור וקריצה לקורא. גם האיורים משתתפים בתהליך זה. בתוך מסגרת של ציור עתיק, תלבושות ותפאורה מימים רחוקים, יוצר המאייר דמויות דמיוניות והומוריסטיות.

סיפור על סיפור

לאורך כל הספר הקוראים מודעים למלאכת הסיפור:
דוגמאות

"תעשה לי בלינצ'ס ותספר לי סיפור"
"איזה סוג של סיפור" שאלתי. לא תמיד יש ליובל אותו מצב רוח. לפעמים הוא רוצה סיפורים על רוחות רפאים, לפעמים על אבירים. פעם מותחים, פעם אחרת מצחיקים. צריך לשאול. ---
"הרפתקאות", רטן יובל". (עמודים 7-8)

"פתאום ככה בלי הכנה ובלי הסבר, לא היה לי מה לספר. סיפור האבירים המותח שתכננתי כשטיגנתי את הבלינצ'ס נעלם, והראש שלי כאילו התרוקן מכל הסיפורים בעולם" (עמוד 10)

"לא הייתה לי בררה אבל לא היה לי סיפור. לקחתי אויר מלא הריאות, פתחתי את הפה וכך אמרתי:" פעם אחת בארץ רחוקה מאד חי לו נסיך והוא אהב מאד את הנסיכה והתחתן אתה והם חיו באושר ועושר" (עמוד 11)

שאלות לדין בקבוצות.

לאחר העבודה בקבוצות התלמידים יביאו את תשובותיהם למליאה.
הביאו דוגמאות שקראתם של סוגי הסיפורים המוזכרים בעמודים 7-8 בקטע לעיל.
אילו סוגי סיפורים אתם אוהבים?
איך אתם מתאימים סיפורים למצב הרוח שלכם, האם דבר כזה אפשרי?
קראו בעמודים 12-13 והשיבו, באילו שאלות של יובל בנו נעזר המספר כדי להרחיב את הסיפור.

דין בין האב לבנו על הסיפור

לאורך כל האב קוטע את הסיפור ומנהל דין עם בנו יובל על יצירת הסיפור, או על המתרחש בסיפור. (למשל, עמודים 9-28, 36,)
דוגמה מתור עמוד 39:

המספר מתלבט לגבי פירוש המילה "הינומה" ומקבל תמיכה מאמו של יובל, וכך מקדם את הסיפור שוב:

"אמא של יובל עשתה תנועה כאילו היא מכסה את הראש. שוב לא הבנתי.

"כיסוי בד שקוף לראש" מלמלה אמא של יובל בייאוש.

"מובן שהינומה היא כיסוי בד שקוף" אמרתי בתקיפות והרחבתי, "לראש של הכלה"

"אהה", אמר יובל, ואז המשיך וקבע "צריך הינומה שתתאים לשער ברונטי, כי בסוף הוא

יתחתן עם בריגיטה."

"מי אמר?" שאלתי

"אני אומר" הוא ענה " וגם אתה אומר"

"שום דבר עוד לא נגמר" אמרתי "בסיפור הזה אני מחליט עלי"

"הא הא הא" אמר יובל"

לדין בכיתה

המורה תדון באמצעות הקטע הנ"ל במערכת היחסים בין המספר והקהל שלו, (אמא ויובל במקרה זה,) בדרך שבה הוא מקדם את סיפורו, מקבל את הדעות של שומעיו, תוך כדי כך שהוא משתמש בצירופי לשון ששמע מבנו, ויחד עם זה מנסה לשמור על מעמדו כמקבל ההחלטות.

אפשר להביא דוגמאות מכל הספר לגבי דיאלוגים מסוג זה ולראות כיצד הם בונים את הדמויות והעלילה.

אפשר להתייחס לסגנון הכתיבה, שמשלב דיבור יום יומי עם ביטויים הלקוחים מסיפורי העם הכתובים.

על תמצית ועל סיכום

בסיום הסיפור מנהלים האב ובנו דין על המושג "סיפור מושלם"

"יובל הביט בי במבט הבוחן הזה שלו ואמר" תגיד לי, ואת כל זה אתה החלטת לסכם

ב"פעם אחת בארץ רחוקה מאד חי לו נסיך והוא אהב מאד את הנסיכה והתחתן אתה והם

חיו באושר ועושר" ??? אתה לא חושב שהגזמת קצת?

"ניסיתי לספר סיפור מושלם"

"ככה מספרים סיפור מושלם?"

הוא היה מושלם לגמרי. היה בו כל מה שצריך, לא?"

"ממש"

"טוב אז רציתי לתמצת"

"לתמצת???"

"טוב, לסכם."

"זה לא נקרא לסכם, זה נקרא להתחכם" קבע יובל" (עמודים 6-85)

המורה תדון עם התלמידים על הדיון בין יובל לבין אביו על השאלה מהו סיפור מושלם. האם סיפור שמובא במשפט אחד הוא סיפור מושלם? המורה תבקש מהתלמידים לתמצת במשפט אחד סיפור שכולם מכירים, למשל אחת מאגדות העם. התלמידים ישוו בין הגירסאות שלהם של תמצית אגדת העם ויראו מה דומה ביניהן ובמה הן שונות. התלמידים יסבירו מדוע יובל טוען שהאב התחכם כשניסה לספר את סיפורו במשפט אחד. (לתלמידים שישאלו מה בין **תמצית** לבין **סיכום** אפשר להסביר שבתמצית הכותב מביא את עיקרי הטקסט לפי הסדר שבו הם מופיעים בטקסט, ובסיכום הכותב מביא את עיקרי הטקסט לפי מבנה שהוא קובע. כמו כן "כל תמצית היא סיכום אך לא כל סיכום הוא תמצית" (לכסיקון למונחים בהבנה ובהבעה, אשכולות הוצאת ת"ל, עמוד 34)

ראו פרודיות על מעשיות עם, למשל הסיפור "אגדה חדשה" של גיל הראבן באתר דףדף

סיפור מסגרת וסיפור הפנים

א. המורה תזכיר לתלמידים מהו **סיפור מסגרת** ותדון בסיפור המסגרת שבספר זה:

1. הרקע

האם אנחנו יודעים מהו המקום ומהו הזמן של סיפור המסגרת? האם יש רמזים על כך?

2. הדמויות

הביאו דוגמאות מתוך הספר שמתוכן ניתן לבנות את דמות האב(יודע להקשיב, מבין, משחק את המשחק עם הבן ואמא, גם משתמש בביטויים מלשונו של הבן).

הביאו דוגמאות מתוך הספר שמתוכן ניתן לבנות את דמות האם (מקשיבה בשקט ויודעת מתי לעודד בלי להתערב),

הביאו דוגמאות מתוך הספר שמתוכן ניתן לבנות את דמות הילד יובל(עומד על דעתו, יודע לשאול את השאלות הנכונות משתתף במשחק של מעבר לעולם דמיוני,

מוכן לקבל את העולם הזה למרות שהוא יודע שזה דימיון)

3. העלילה

אבא מכין ארוחת ערב ותוך כדי כך יוצר סיפור בעזרתו של יובל ובעידודה השקט של אמא.

ב. המורה תסביר לתלמידים את ההבדל בין **סיפור הפנים** וסיפור מסגרת ותדון בסיפור הפנים שבספר זה.

1. הרקע

המקום והזמן. מה משמעותם לגבי העלילה? המורה תקשר למאפייני מעשיית העם

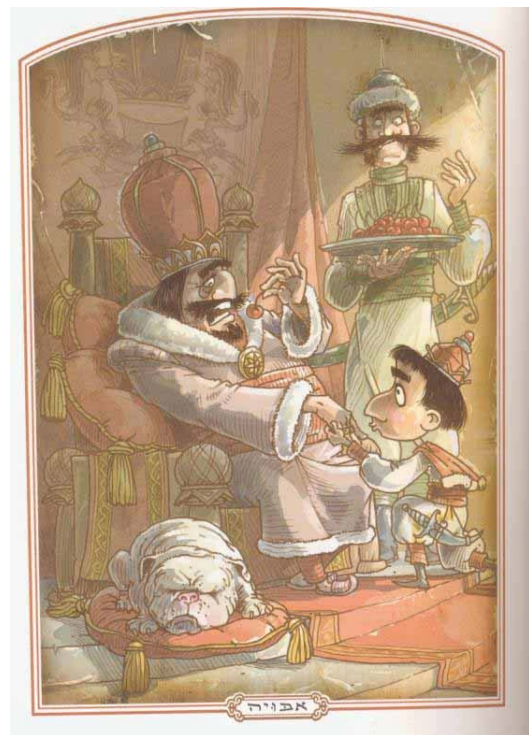
2. הדמויות

המורה תדון עם התלמידים בדמויות שבספר ובדרך האיפיון שלהן, תוך התייחסות לכתיבה ההומוריסטית. המורה תדגיש שייחוס תכונות לדמויות חשוב כמו העלילה.

דוגמה לדיאלוג בין המלך ובנו:
הבן מבקש מאביו ללכת לבית ספר במקום ללמוד בבית:
"תשכח מזה, חביבי" אמר המלך. כשהקיסר כעס הוא לגמרי שכח את גינוני המלכות שלו.
"אבא, הזכיר לו כריסטיאנו את מעמדו.
"כבוד מלכותי אוסר עליך ללכת לבית הספר" התעשת קוסטיה וחזר לדבר כמו שקיסר
הנפילים המהולל צריך לדבר.
"אבל אבא..." כריסטיאנו שינה את טון הדיבור. הוא ידע יפה מאד איך מדברים עם אבא
קיסר כועס.
"כבוד מלכותי אוסר עליך ללכת" פסק האב.
"אבא'לה, שנה כריסטיאנו.
"כבוד מלכותי אוסר עליך" חזר המלך.
"אבושקה,,", אמר כריסטיאנו בשלישית, יודע שעוד רגע יצליח לו.
"כבוד מלכותי אוסר" נשבר מעט קולו של המלך.
"אבויה...", התחנן כריסטיאנו בעיניים מושפלות.
המלך הגדול, קיסר הנפילים ההדור מכולם, קונסטנטין הרביעי שתק שתי דקות, ואז אמר
בפסקנות:
"כבוד מלכותי קובע שעליך ללכת לבית הספר" (עמודים 8-17)

3. איור וסיפור

כדי להדגיש את השילוב בין הסגנון הגבוה והדיבור היום יומי, אפשר להשוות לציור:

התלמידים יתבוננו באיורים שבספר כולו ויסבירו במה הם תורמים לעלילה, לדמויות ולאווירה שבספר. אפשר להתייחס לדוגמאות המובאות כאן בהמשך.

4. הדמויות בספר הפנים: דמויות ראשיות ומשניות,

דמויות חיוביות ודמויות שליליות.
איפיון הדמויות בסיפור: מראה חיצוני, תכונות,
השמות שהמחבר ממציא, לדוגמה, כריסטיאנו (הונלדו)=כדורגלן ריאל מדריד
סטויצ'קוב-כדורגלן בולגרי
איפיון הדמויות בציורים שבספר? (תווי הפנים, הלבוש, התנועות)
במה תורמים הציורים לאיפיון שבכתב?

הסיפור כמעשיית עם

המורה תזכיר לתלמידים את מאפייני מעשיית העם, ותדון בסיפור הפנים כמעשיית עם
לדוגמה;

סיפור שסופר בעל פה
ארץ רחוקה בעבר הרחוק, לא מוגדר בדיוק.
עלילה דמיונית ולא מעשה שהיה
דמויות דמיוניות
מבנה העלילה: נקודות מפנה, סיבוך, שיאים ופתרון.
ניגודים (לדוגמה, טוב ורע, יפה ומכוער, חוכמה וטיפשות, צדק ועוול, תמימות
ורמאות)

מכשולים בדרך להשגת המטרה
מילוי משאלות כמוסות- הטוב מנצח מתגבר על הקשיים בכוח הרצון.
סיום טוב צפוי

לספר סיפור

סיפור המסגרת שבספר מעלה את הנושא של מספרי סיפורים :
בנוסף ליצירת זמן איכות ביחסים בין בני המשפחה, הסיפורים מאפשרים פיתוח ושימוש יצירתי בדמיון, המספרות מעבירה אותנו לעולם אחר, ומאפשרות לשומעים לדמיין מקומות שבהם כל דבר הוא אפשרי והגיוני, הילדים אוהבים קסם ופנטסיה, והם משתתפים ביצירת הסיפור. הם יודעים שהם שומעים סיפור שאינו מציאותי, ומוכנים לשחק את המשחק.

מכאן אפשר להרחיב להומור בסיפור ובאיורים

בעקבות הספר המורה תדון עם התלמידים בצורך לספר סיפור:

- למה מספרים סיפורים?
- מה אוהבים השומעים בסיפורים?
- מי מספר את הסיפורים?
- מה היחסים בין השומע והמספר?

התלמידים כמספרי סיפורים:

המורה תבקש מהתלמידים לספר:
מה היה קורה אילו:
הנסיך לא היה הולך לבית הספר,
הנסיך לא היה פוגש את בריגיטה,
הנסיכה לא הייתה מנצחת בתחרות,
(התלמידים יוסיפו הצעות משלהם).

התלמידים ינסו להרחיב את הסיפור שבעמוד 11 בדרך משלהם, בעזרת השאלות של יובל.

התלמידים יתחלקו לזוגות -למספר ולמאזין - ויחברו במשותף סיפור שמתקדם על פי המספר ותגובות המאזין.

(המורה תזכיר לילדים ותדגים, מה יש במספר סיפורים טוב. למשל: שפת הגוף, בחירה נכונה של המילים והמשפטים, יצירת דרמה, הפסקות, בניית ציפיות)

התלמידים יתבקשו להמציא סיפור ממשפט קצר, ולהיפך, ליצור משפט מסיפור ארוך

פעילויות העשרה נוספות בעקבות הספר

התלמידים ימצאו פרטים באינטרנט על בולגריה, או ישאלו קרובי משפחה ומכרים. התלמידים יעצבו תלבושות לגיבורי הסיפור על פי אתרים באינטרנט המתארים תלבושות עממיות של בולגריה, התלמידים יאירו את הסיפורים שהם ממציאים, התלמידים ימחזו קטעים מהספר או קטעים מהסיפורים שלהם.

גיאוגרפיה

להתבונן במפה:

התלמידים ימצאו מידע רב ככל האפשר מתוך המפה שבכריכה הפנימית:

איזה מידע מתוך המפה לא נמצא באטלס ושייך רק לספר?

במה דומה המפה למפות שבאטלס ובמה היא שונה מהן?

התלמידים יביאו דוגמאות לספרים שהם מכירים שבהם יש מפות דמיוניות או מציאותיות. (למשל ספריו של טולקין)

אפשר לבקש מהתלמידים להכין מפה הקשורה לסיפורים שהם המציאו.

הכינו:

ד"ר איה מרבך

ד"ר רחל עזוז

מחברות סדרת ספרי הלימוד "לשון ועוד" בהוצאת רכס